

Iz govora zunanjega ministra grofa Czernina.

Kakor smo že včeraj na kratko omenili, je zunanji minister govoril pred zastopniki dunajskega mesta. Iz govora posnemamo, kar se nam zdi najvažnejšega:

Po nagovoru župana Weisskirchnerja se je zunanji minister najprej opravičeval, da bi najraje govoril pred delegacijami, kar mu pa iz važnih vzrokov ni mogoče. Nato je poročal, da je s sklepom miru z Rumunijo vojna na vzhodu končana. Pečal se je z odgovorom Wilsona in izjavil, da je solidaren z odgovorom nemškega državnega kancerja.

O pogajanjih med Francijo in Avstrijo je rekel:

Pogajanja med Francijo in Avstrijo pred ofenzivo.

Ententa tega ni hotela. Gospod Clemenceau me je nekaj časa pred početkom zapadne ofenzive vprašal, ali sem pripravljen za pogajanja in na kateri podlagi. Jaz sem takoj v sporazumu z Berolinom odgovoril, da sem za to pripravljen in da ne vidim francoski nasproti nobene ovire za mir, kakor le želijo Francoske po Alžaciji-Loreni. Iz Pariza se je odgovorilo, da se na tej podlagi ne pogajajo. Na to ni bilo nobene izbire več. Velikanska borba na zapadu se je že pričela. Avstro-ogrške in nemške čete se bojujejo ramo ob ramo, kakor so se bojevale skupaj v Rusiji, v Srbiji, Rumuniji in Italiji. Naše armade bodo ententi dokazale, da so francoske in italijanske aspiracije in pokrajine utopije, ki se bodo strašno maščevale.

Razlaga za ta skoraj blazni nastop ententnih držav leži v velikem delu v gotovih dogodkih v našem zaledju, o katerih bom še govoril.

Karkoli se še zgodi, mi ne zapustimo interesov Nemčije, kakor nas ne bo Nemčija zapustila. Zvestoba ob Donavi ni nič manjša kakor nemška zvestoba. Mi se ne bojujemo za imperijalistične, aneksionistične cilje, niti za lastne, niti za Nemce. Pač pa bomo šli skupaj do konca za našo obrambo, za naše državno življenje in za našo bodočnost.

Nato je govoril o pogajanjih z Rusijo, katerih posledica je bil mir z Ukrajino in Rumunijo.

Z Rumunsko je bil sklenjen mir, ki more biti izhodišče prijateljsko sosednih odnošajev. Malenkostne izpremembe mej, ki smo jih dobili, niso aneksije. Ti skoraj neobljudeni kraji služijo izključno vojaškim varstvenim namenom. Onim pa, ki hočejo vstrajati na tem, da spadajo te rektifikacije pod pojem aneksij in ki mi da hočejo očitati nekonsistentnost, moram odgovoriti, da sem se nešteto krat in v obeh delegacijah javno zavaroval proti temu, ne da bi dal našim nasprotnikom jamstvo, ki bi zavarovalo naše nasprotnike proti nevarnostim nadaljnjih vojnih avantur. Ni moja krivda, da se ni vsedla Rumunska istočasno z Rusijo k mizi, kjer smo se pogajali za mir. Od Rusije nisem zahteval niti kvadratnega metra. Rumunija pa je zamudila ugodno konstelacijo.

Vsebinska mirovne pogodbe z Rumunijo.

Varstvo in pospeševanje eminentno važnega trgovskega plovstva na dolnji Donavi ter zagotovitev železnih Vrat se nam jamči. Zgodi se to s tem, da smo potisnili svojo mejo tja do višin pri Turn-Severinu, da smo za 1000 letjev za 30 let vzeli v najem dragocene ladjedelnice pri tem mestu ter med ladjedelnico in našo mejo ležeče obrežje in smo dobili pravico do najetja otokov Ostrovu mare, Corbu in Simeanu. S tem, da smo v prostoru premogovnikov pri Petroseniju za več kilometrov preložili mejo proti jugu, tako da smo dobili ob prelazu Szurduk tudi obvladajočo točko Lăinitz v našo posest, je premogovni okoliš bolj zavarovan. Braşevu in Fogaras dobiva v premeru 15 do 18 km široko novo varstveno mejo. Na vseh prelazih večjega pomena, tako pri Predealu, Bozi, Gimesu, Bekasu in Tölgyesu smo preložili novo mejo tako daleč na rumunjska tla, kakor so to zahtevali vojaški argumenti. Kot treh držav dobimo v vsem obsegu ter imamo na ta način možnost zveze med Ogrsko in Bukovino. Izpremenitev meje vzhodno od Črnovic naj deželno glavno mesto Bukovine uspešno zavaruje proti sovražnim napadom.

Vprašali se bomo zama, kako bodo mogle države pri svobodni oboroževalni konkurenci kriti vojaške izdatke. Ne verjamem, da bo mogla katerakoli država

izdajati po tej vojni vsako leto po več milijard za vojaške potrebe, ki se bodo vsled vojne še mogočno zvišale. Mislim pa, da bo finančni »vis major« prisilila svet k internacionalnemu kompromisu o znižanju oboroženja. Moj račun ni niti idealističen, niti fantastičen. On je realno političen in pravem pomenu besede. Smatral bi za veliko nesrečo, če bi se končno ne posrečilo priti do splošnih določb glede znižanja vojaškega oboroženja.

Samo ob sebi umevno je, da bomo skrbeli pri mirovnem sklepu z Rumunijo za to, da se bodo naši interesi v vprašanju preskrbe z žitom in živili ter surovega olja v polni meri upoštevali. Končno se trudimo varovati z novo trgovinsko pogodbo in z ureditvijo železniških in plovstvenih vprašanj gospodarske interese, ki jih imamo v Rumuniji. Celotne mirovne pogodbe se bodo objavile, kakor hitro bo mir končno sklenjen. Bodočnost Rumunske leži na vzhodu.

Na širokih poljanah Besarabije živi rumunsko prebivalstvo in videti je precej znakov, da želi to prebivalstvo ozko priklopitev Rumunski. Če se hoče postaviti Rumunska na odkrito pošteno in prijateljsko stališče z nami, ne bomo imeli ničesar proti temu, upoštevati one iz Besarabije prihajajoče tendence. Rumunija more pridobiti v Besarabiji mnogo več, kakor je v tej vojni izgubila. Skrbno sem se trudil, da ji pri popravci mej ne vzamem ničesar, kar bi pustilo v rumunski duši trajno želo. Hočem, da se zopet zacelijo rane, ki jih je vsekala ta vojna Rumuniji.

Tako pri mirovnem sklepu z Ukrajino, kakor tudi pri miru z Rumunijo sem imel v prvi vrsti pred očmi misel, zagotoviti monarhiji

preskačo s potrebnimi živili in surovinami.

Rusija v tem oziru ni prišla v poštev, ker v svoji veliki desorganizaciji ne more niti sama za sebe dobiti potrebnih surovin in jih razdeliti. Znano vam je, da nam je Ukrajina zagotovila dobavo vseh svojih ostankov poljedeljske produkcije. Komisija, ki je poklicana organizirati izmenno blaga z Ukrajino, se je v Kijevu že sestala in dela. Kakor hitro bodo končana v tej točki pogajanja z ukrajinsko vlado — upam, da bo to kmalu — se bo moglo pričeti v večjem obsegu z dobavo iz Ukrajine. Pogodili smo se z ukrajinsko vlado, da bo Ukrajina štirizvezi dobavila

najmanj en milijon ton žita

in upamo, da bo organizacija za zbranje in odposlanje teh količin v kratkem mogla odposlati to množino. V tem trenutku so dobave iz Ukrajine samo ob sebi umevno malenkostne, kakor to izhaja iz dosedanjih improvizacij. Do te ure je dospelo v Avstrijo šele

30 vagonov žita in sočivja

iz Ukrajine. Nadaljnji transporti prihajajo. 600 vagonov različnih živil stoji v Ukrajini pripravljenih za odposlanje v naše zaledje in ti transporti se bodo nadaljevali tako dolgo, da bodo dobave organizirane in se bodo mogle pričeti v večjem obsegu. Možnost za te večje transporte je dana vsled sklepa miru z Rumunijo, ki nam odpira donavsko pot in omogoča prekmorske transporte iz Odese v obdonavska pristanišča. Upamo, da bomo dobili

tekem meseca maja prve večje transporte

in od tedaj naprej redno nadaljne transporte iz Ukrajine po večini na tej poti, manj pa po železnicah. In če priznam, da so današnje dobave iz Ukrajine še malenkostne in da jih je treba stopnjevati, nam ostane logični sklep, da bi bila naša prehrana brez teh dobav mnogo slabjša. To dokazuje dvakrat potrebo mirovnega sklepa z Ukrajino.

Iz Rumunije same dobimo od lanskoletne žetve še preko 70.000 ton koruze. Od bodoče rumunske žetve, ki se bo v svojih presežkih razdelila v enakih delih med nas in Nemčijo, bo dobila monarhija okroglo 400.000 ton žita, sočivja in krme, ki se bo dobavila tudi po Donavi. Poleg tega nam da Rumunija kontingent 300.000 ovac in 100.000 prašičev, kar pomeni izboljšanje naše preskrbe z mesom.

V dopolnilo moram pripomniti, da bi nam tudi takojšnji ali v kratkem sklenjeni splošni mir ne mogel prinesiti nobenih drugih ugodnosti kakor ravno omenjene. Kar nam more mir v tej smeri sploh prinesiti, smo s sklepom miru na vzhodu že dosegli.

Oni, ki me neprestano silijo k aneksijam in ki so vsled tega z že sklenjenim mirom nezadovoljni, moram samo reči, da smatram njih tendence za popolnoma napačne. Prvič bodo nasilne priklopitve tujih narodov otežkočile splošen mir in drugič niso taka povečanja brezpogojno ojačenja države. Nasprotno bi to pomenilo pri konstelaciji monarhije prej oslabitev države. Kar potrebujemo, to niso teritorialne aneksije, marveč gospodarske zagotovitve za bodočnost. Temu velja naše delo. Poskusiti hočemo vse, da

ustvarimo na Balkanu trajen mir.

Pozabiti tudi ne smemo, da je z razpadom Rusije prenehal oni faktor, ki nam je dosedaj onemogočal ustvariti definitivno mirno razmerje na Balkanu.

Mi vemo, da je v Srbiji želja po miru zelo velika, da pa ententne velesile onemogočajo deželi skleniti mir. Bolgarska mora dobiti gotove pokrajine, kjer žive Bolgari, mi pa nočemo uničiti Srbije, je nočemo razbiti, marveč ji hočemo dati možnost, da se razvija. Pozdravili bi ožjo gospodarsko priklopitev Srbije in nočemo vplivati na bodoče razmerje Srbije in Črne gore napram monarhiji z motivi, ki se protivijo prijateljsko - sosednim odnošajem.

Odkar sem na svojem mestu, sem imel samo en cilj, da prinesem državi časten mir in da ustvarim razmere, ki zagotove Avstro - Ogrski bodoči svobodni razvoj in ki store vse, kar je mogoče, da bodi ta strahna vojna za nedogleden čas zadnja. Nikdar nisem rekel kaj drugega in nikdar poskušal kaj drugega. Ne poskušam pa beračiti za ta mir, ne ga doseči s prošnjami in tarnanjem. Skušam ga izsiliti z našo moralčno pravico in našo fizično močjo. Vsako drugo taktiko smatram, da podaljšuje vojno in žal moram reči, da se je v zadnjih tednih in mesecih v Avstriji mnogo govorilo in storilo, kar je vojno brez dvoma podaljšuje.

Tu so v prvi vrsti mirovni historiki, ki neprestano naslajajo za mir. Zaničevanja vredni in nespametni so in podaljšujejo vojno. Na francoskem imenujejo te vrste ljudi »defaitiste«, seveda nastopajo tam proti njim manj miho kakor pri nas. Mirovna histerija je zaničevanja vredna, ker je nemoška in je nespametna, ker daje sovražnemu, že umirajočemu napadalnemu duhu neprestano nove moči, torej dosega umetno ravno nasprotno, kar namerava. Želja po miru v širokih masah je ravnotako naravna kakor razumljiva. To tudi ni avstro - ogrska specialiteta, marveč svetovna prikazen. Toda voditelji ljudstva morajo pomisliti, da dosega gotove izjave v sovražnem inozemstvu ravno nasprotje od tega, po čemer streme. Tem mozem hočem staviti pred oči vzgled našega vladarja, ki hoče gotovo mir, ki pa ne bo sklenil nikdar drugega miru kakor časten mir.

Druga skupina podaljševalcev vojne so aneksionisti.

Ti so ravnotako sovražniki miru kakor mirovni historiki. Obe skupini podaljšujeta vojno. Narobe je trditi, da je Nemčija na vzhodu dosegla zavojevanja, Ljeningova anarhija je poglajala obmejne narode v naročje Nemčije in jim je dala povod, iskati v naslonitvi na Nemčijo zaščito pred onimi strašnimi razmerami, ki divjajo v Veliki Rusiji.

Mi bomo dosegli uspeh in morda ni več daleč čas, ko bomo gledali nazaj na zadnja leta, kakor na dolge hude sanje.

Mirovni historiki, kakor aneksionisti dosegajo kljub svoji nasprotni taktiki isto, da namreč spodbujajo naše sovražnike k vedno novemu odporu. Rad pa sem pripravljen, priznati obema skupinama bona fides. Obe skupini najbrže mislita, da dosega njih taktika zaželen mir. Žal pa

tretji skupini vojnih podaljševalcev

ne morem priznati te dobre volje. Ta skupina obstoja iz posameznih političnih voditeljev Avstrije in s tem se vračam na to, kar sem prej povodom pariškega vprašanja omenil.

Upanje naših sovražnikov na končno zmago ne temelji več samo na vojaških pričakovanjih in na blokadi. Naše armade so dokazale, da so nepremagljive in blokado smo prodrli v Brestu Litovskem. Vojno podaljšujoče upanje naših nasprotnikov tvorijo v veliki meri naše notranje politične razmere in — kolika ironija! — gotovi politični voditelji, ne na zadnje v češkem taboru. To vemo prav natančno iz številnih soglašajočih poročil iz inozemstva. Pred kratkim smo bili, kakor že omenjeno, blizu tako daleč, da bi stopili v pogajanja

z zapadnimi državami. Naenkrat se je veter izprevrgel in, kakor vemo natančno, je sklenila entente, da je bolje še počakati, ker dajejo parlamentarni in politični dogodki pri nas upanje, da bo monarhija kmalu brez moči.

Kakšna strašna ironija! Naši bratje in sinovi se bojujejo kakor levi na bojišču, milijoni mož in žena v zaledju junaško prenašajo trdo usodo ter pošiljajo vroče molitve k Vsegamogočnemu za hitro končanje vojne — in gotovi voditelji ljudstva, zastopniki ljudstva, rujejo proti nemški zvezi, ki se je izkazala tako sijajno, sklepajo resolucije, ki z nobenim lasom več niso v zvezi z državno mislijo, ne najdejo nobene besede graje za češke čete, ki se bojujejo zločinsko proti lastni domovini in bojnim zaveznikom, hočejo iztrgati dele iz ogrske države, govore pod zaščito imunitete govore, ki jih ni mogoče drugače razumeti, kakor kot klic na sovražno inozemstvo, da naj nadaljuje boj, da podpira njih lastna politična stremjenja ter razvemaajo vedno znova ugašajoči vojni furor v Londonu, Rimu in Parizu. Podli, ničvredni Masaryk ni edini te vrste! Imamo Masaryke tudi v notranjosti monarhije.

Ne dvigam splošne obtožbe. Vem, da je češki narod v celoti lojalen in da misli avstrijski. Vem, da imamo češke voditelje, katerih avstrijski patriotizem je čist in jasn, obtožbo dvigam pa proti onim voditeljem, ki žele končati vojno in doseči svoj cilj potem zmage entente.

Kaj poreko svoj čas nemške, kaj madžarske matere, če bo po sklepu miru jasno pred vsem svetom razkrinkano vojno podaljšajoče delovanje teh mož? Še več. Ni mi treba opozarjati na Nemce in Madžare. Že enkrat sem povedal: Narodi sami, ki jih zastopajo ti gospodje, ne mislijo kakor oni. Natančno poznam Češko. Dobro vem razločati med češkim narodom in gotovimi njegovimi voditelji. Češki narod, češka mati ne misli, kakor ti možje. Mati, ki trepeti za sina, žena, ki skrbi za moža, je mednarodna, ona je ista pri vseh narodih monarhije. Vojna beda veže vse narode. Mi hočemo, da se konča vojna, oni pa so zapeklani, da ne vidijo, da so le posamezni njihovi zastopniki, ki sistematično podaljšujejo vojno in njih trpljenje.

Obžalujem, da mi je vsled razmer tako redko mogoče govoriti izvoljenim ljudskim zastopnikom. Hudo je za znanega ministra, če ga v današnjih časih njegovi uradni posli silijo živeti mesece in mesece v inozemstvu — toda jaz spadam tja, kjer sklepamo mir za mirom. Morda, če bi mogel živeti več v državi, bi mogel s pomočjo držav zvestih strank — in hvala Bogu imamo take stranke — uspešneje nastopati proti onim stremljenjem; apeliram pa na vse one, ki hočejo skorajšen častni konec vojne, da naj se strnejo in skupno bojujejo boj proti veleizdajstvu. Nikdo ne trdi, da avstrijske ustave ne bi bilo mogoče izboljšati in avstrijska vlada je rada pripravljena skupaj z ostalimi kompetentnimi faktorji revidirati ustavo, oni pa ki upajo na zmago entente, da realizirajo svoje politične cilje, vrše veleizdajstvo in to veleizdajstvo je strup v žilah države ter tvori zadnje vojno podaljšajoče upanje naših sovražnikov. Če izločimo ta strup, potem je splošni častni mir bližje, kakor slutiti to velika javnost! Apelim na vse!

Apeliram predvsem na Nemce in Madžare, ki so v tej vojni storili nadčloveško delo, apeliram pa tudi na milijone državljanov vseh narodov monarhije, ki so državi zvesti do kosti in ne mislijo, kakor nekateri njihovi voditelji. Vsak Avstrijec, vsak Madžar mora stopiti v vrzel. Nikdo nima pravice ostati na strani, ker gre za zadnji odločilni boj. Vsi možje na krov, potem bomo zmagali!

Pisma iz Prage.

28. marca 1918.

Kakor sem že zadnjič poročal, je odgovoril na izvajanja dr. Šmerala precej obširno posl. L. Pick v »Novi Dobi«. Njegovo mnenje je mnenje onih, ki stoje precej levo od Šmerala. Pravi: »napredek socializma in socialističnih strank v narodih današnje države ter mogočnost energičnega mednarodnega delovanja za nove družabne uredbe je v stanju le po definitivnem obračunu s starim sestavom države, tako, da bi preuredba države pomenila zgradbo zdravih temeljev za razvoj socializma... Ako naj pride do poštene socialistične deklaracije, mora v prvi vrsti nemška socialna demokracija reči, da je za to, da se izpolnijo zahteve po državni samostojnosti narodov v Avstriji. In ne le reči, ona se mora zato tudi bojevati«.

Je mnogo resnice v tem; veselo znamenje je, da tudi »Nova Doba« priznava s tem potrebo socialistične deklaracije.

Za združenjem čeških delavskih strank se vsak dan čujejo važni glasovi. 20. marca so v Plznu zborovali zastopniki železničarskih skupin. Izrekla se je odločno misel, da se obe strokovni organizaciji, namreč: podporna enota in češko-slovanska zveza žel. uslužbencev zdru-

žita v eno na temelju razrednega in mednarodnega socializma.

30. in 31. marca se vrše velika zborovanja narodnih čeških socialistov, tako konferenca uradnikov-socialistov, zbor obrtnikov-socialistov, splošna strokovna konferenca ter zbor narodno-socialistične stranke. Na teh bo tudi končno izpregovorjeno: kako naj se združi narodno-socialistično delavstvo z češko-slovansko soc. demokracijo...

Te dni sino čitali v časopisih, da je dunajsko društvo »Češko srce« imenovalo v častno predsedstvo — grofa Vojteha Stemberga, to je onega, ki je bil svoje dni poslanec v drž. zboru, in ki je pokazal kakšen ne sme biti poslanec... Poleg tega gospoda je v častnem predsedstvu tudi pesnik — J. S. Machar... Nekaj neverjetnega!! Seve, če pomislimo, da je sedaj J. S. Machar redni sodnik »Narodnych Listů« ter s svojim imenom podpira narodni radikalizem najhujše sorte, proti kateremu je leta in leta bojeval, kotem seve se marsikaj razume... Stemberg pa — Machar, to je pa preveč tudi za našo prečudne razmere.

Te dni je bil cesar na Češkem. V Lisi je sprejel tudi deputacijo mesta Prage, ki mu je razložila težavno preskrbo praškega prebivalstva in prosila, da bi se posodil praškim otrokom tabor pri Nemškem Brodu za počitniško kolonijo. — V Pragi je veliko pomanjkanje. Vsi merodajni krogi se trudijo, da store, kar je danes mogoče, ali — če se tudi prizna vsa dobra volja, storiti ni veliko mogoče. Konec vojne — to bi bil prvi početek k boljšemu.

Nadaljna izvajanja zastopnika ruske republike v Berlinu.

Sodrug Petrov, zastopnik ruske republike v Berlinu, je sotrudniku »Vorwärts« razložil, kako je v Rusiji za vlade internacionalnih socialistnih demokratov.

Zbor so v je to v je izvoljen takle, da pripada vedno 25.000 delavcem, kmetom ali vojakom po en župan zboru sovjetov. Moskovski zbor sovjetov, ki je odobril mirovno pogodbo, je bil četrti te vrste. Vsak nov zbor voli 200 članski osrednji odbor, ki voli rade ljudskih komisarijev.

Staro vodstvo je odstranjeno. Izvoljena revolucionarska sodišča skrbijo za pravico.

Tovarne popravljajo delavci sami. V mnogih krajih se izvršuje stik med industrijo in poljedelstvom na poti izmene. Sil za telmično vodstvo zavodov ima revolucija dosti.

Socialne reforme prebivalstvo, splošno odbrava. Tudi nemški in avstro-ogrski ujetniki, ki so popolnoma svobodni, se zanimajo zanje. Mnogi izmed teh ujetnikov so se v Ukrajini bojevali proti radi in proti protirevolucionarjem. V Finski je rdeča armada veliko močnejša kot je bela, toda to podpirata Švedska in Nemčija s streljivom in častniki.

Glede miru je rekel sodr. Petrov: V Rusiji upamo, da z odobritvijo tega miru nismo bili proti mnenju sodrugov v Nemčiji in Avstro-Ogrski.

Sporazumijem s tem mirom ni v Rusiji nihče in s tem mirom je mogla prodreti le silna vlada, ki si je pridobila simpatije prebivalstva s socialnimi reformami. Spremembo mirovnih pogojev ne pričakujemo od te vojne. Probleme, ki jih je ta mir prinesel moremo razrešiti le skupno s socialistimi demokrati Nemčije in Avstro-Ogrske.

Kapital je poizkusil stavkati. Lastniki tovarnen so odpustili delavce in banke so hoteli zapreti. Tedaj je pa postavila vlada v varstvo delavcev kontrolo v tovarnah in bankah. Morali so pod to kontrolo v interesu delavstva in dežele delati, in tako je še danes. Danes delajo tovarne in tvorijo mirovne vrednosti. Vozijo vlaki in ti prevažajo stroje in material, ki je potreben za obdelovanje polj itd. v dotične kraje, a peljejo zopet žito v mesto. Zveza med poljedelstvom in industrij, za vsako deželo najvažnejša, je zopet upostavljena.

Glede na situacijo v Sibiriji je odgovoril sodrug Petrov: Situacijo v Sibiriji presojamo ponekod optimistično. Ne verjamemo, da bi mogla biti intervencija entente uresničena, zakaj koristi Amerike in Japonske se v Sibiriji jako krizajo. Amerika je priznala rusko republikansko vlado, kakor sem to zvedel malo pred svojim odhodom in to bo najbrže vplivalo na nameravano intervencijo.

»Leipziger Volkszeitung« (glasilo nemških neodvisnih socialistov), piše k temu: Kakor smo poročali, je došel v četrtek sodrug Petrov, kot odposlanec ruske vlade, z oficijelnim potrdilom

mirovne pogodbe od sveta ljudskih komisarijev v Berlinu. Takoj po prihodu se je Petrov sešel s prijateljem K. Kautskym in nato še z drugimi. Tudi »Vorwärts« je poslal k njemu sotrudnika, kar je Schmoek tam izvedel, pomanjkuje v petkovi številki »Vorwärts«. Izvajanja Petrova so vsled tega tako zanimiva, ker dobimo z njimi Brann in Scheidemann, ki sta potegnili pod vriskom vse bourgeasije svojo debelo črto proti boljševikom, znatno moralčno zaušnico.

Politični pregled.

— **Žensko zborovanje na Dunaju.** Socialno demokratično žensko društvo je priredilo dne 24. m. m. v ljudski dvorani nove mestne hiše na Dunaju veliko zborovanje za žensko volilno pravico in mir. Udeležba je bila ogromna in ogorčenje proti vojni je prekipelo. Prvi je govoril posl. dr. Ellenbogen, ki je rekel, da je veleizdajalec državnih interesov tisti, ki se upira ženski volilni pravici. Vso javnost mora pr vzeti duh ženskih interesov, duh mater in žena, potem bo možnost novih vojska za vedno zatrta. V enakem smislu so izzvenovali vsi nadaljni govori žena, ki so pogumno in neopreterito dale duška svojemu ogorčenju nad brezumnim divjanjem sunove sile in zahtevale, naj ima v bodoče v svetu narodov besedo in glas tudi ženska, ki jo vojno gorje in vojne žrtve najgloblje zadevajo. Govorili sta soc. demokratinji Terezija Schlesinger in Adelaida Popp, v imenu meščanskega žensktva pa Leopoldina Kulka. Medklici so bili tako viharji, da je vladni zastopnik zagrozil, da bo zbor razpustil. Z navdušenjem je bila sprejeta resolucija, v kateri pošiljajo pozdrave ruskemu proletariatu, bolešno obžalujejo mir meča na vzhodu in zahtevajo, da se bodoči splošni mir brezpogojno skleni na podlagi sporazuma med narodi; avstro-ogrsko vlado pozivajo, naj konča vojno z Italijo potem sporazuma in uveljavi svoj vpliv tudi na Nemškem, da se doseže sporazumni mir na zapadu. Zbor pošilja svoje pozdrave žensktvu celega sveta in ga poziva, naj na mednarodnem ženskem kongresu demonstrira proti nadaljevanju vojne. Končno zveza resolucija splošno in enako vojno pravico za vse zakonodajne in upravne zastoje.

— **Poljsko vprašanje.** Z Dunaja se poroča »Berliner Tagblatt«: V smislu načrtov, o katerih se je doslej razpravljalo med Berlinom in Varšavo, naj bi se zaenkrat med Poljsko in centralnimi državami zagotovila le politična in gospodarska zveza. Vlada, katero bo sestavil bivši finančni minister Steczkowski, bo sklicala v kratkem državni svet. Državni svet bo izdelal volilni zakon in na tej podlagi izvoljeni deželni zbor bo sklenil monarhično ustavo ter izvolil prvega poljskega kralja. Doslej je rešitev v avstrijsko-poljskem smislu še vedno mogoč.

— **Kakšen je sporazumen mir z Rumunijo.** V mirovni pogodbi z Rumunijo si je Nemčija zagotovila izjemno pozicijo glede petrolejskega vprašanja. Sklene se 99-letna pogodba glede izkoriščanja rumunskega petroleja; Nemčiji se prizna monopolna stališče, pri čemer je konkurenca tujih dežel popolnoma izključena. Na ta način naj dobi Nemčija delno odškodnino vojnih stroškov. Rumuniji se zagotovi finančna pomoč Nemčije in Avstro-Ogrske. Glede odstopa rumunskega ozemlja Bolgariji se je doseglo popolno sporazumljenje.

— **Trockij za boj.** Petrogrška »Izvestija« objavlja članek Trockega, v katerem izvaja med drugim: V teh tragičnih dnevih mora vsak državljani postati delavec in vojak. V najkrajšem času stopi v veljavo načrt splošne vojaške dolžnosti. Republika sovjetov bo izurjenim instruktorjem poverila nalogo, da vse državljane po mestih in po vaseh usposobijo, da se na prvi klic z orožjem v roki dvignejo v obrambo domovine. Republika sovjetov mora razpolagati z armado, ki se zna boriti in zmagati. V imenu socialne republike pozivlje sovjet ljudskih komisarijev vse sovjetje, vse zavodne delavce in kmete ter poštene delavce-meščane, naj združijo vse moči v delu, da osvobodijo domovino in ji zopet zagotove samostojnost.

— **Rusko-rumunski mir.** Petrogrška brzojavna agentura poroča: Rusko-rumunska mirovna pogodba je perfektna. Glavna določila so: Rumunska potegne v dveh mesecih svoje čete iz Besarabije; prebitek besarabskega žita se prepusti deloma Rumunski. Vojni ujetniki se v najkrajšem času izmenjajo.

— **Sporazumen all varnostni mir?** Poslanec nemškega rajstaga Müller (Meiningen) je ravnokar objavil novo brošuro z naslovom »Reichstag und Friedensschluss«. V brošuri pojasnjuje motive in vsebino mirovne resolucije z dne 19. julija 1917 ter dokazuje, da je v tedanjem položaju taka resolucija bila potrebna. Müller naglašja, da mora sedaj vsled stališča sovražnih vlad na mesto ideje sporazuma stopiti ideja varnosti nemške države ne samo v gospodarski, marveč tudi v vojaški in politični smeri. Pisec ostro polemizuje proti aneksilski politiki v smislu domovinske stranke, priznava pa,

da se je že pred sprejetjem omenjene resolucije v rajstagu opozarjalo, da mora tudi ob sporazumnem miru biti dana možnost za pridobitev ozemlja na zapadu in na vzhodu.

Rusija protestirala proti zavzetju Odeše. Sovjet ljudskih komisarjev v Moskvi je protestiral v Berlinu proti zasedenju Odeše. Nemška vlada je odgovorila, da spada Odesa h Ukrajinski republiki, ne k Veliki Rusiji.

Francoški glas o položaju. Iz Berna poročajo, da je francosko časopisje sicer še precej vznemirjeno, da pa se vrača zopet zaupanje, ker so veliki deli angleške fronte zasedeni sedaj s francoskimi divizijami, v katere stavi narod več zaupanja kakor v Angleže. Splošno je mnenje, da se bodo v najkrajšem času razvili še hudi boji in je mogoče, da se bodo francoske čete morale še umikati, vse pa je prepričano, da je bil za Francijo položaj pred bitko ob Marni leta 1914 mnogo nevarnejši, kakor je današnji.

Anglija kliče kolonije na pomoč. Reuterjev urad poroča: Ministrski predsednik Lloyd George je poslal brzojavno okrožnico vladam v Kanadi, Avstraliji, južni Afriki, v Novi Zelandiji in Novi Fundlandiji, v kateri povdarja potrebo vojaških ojačenj za francosko bojišče. Lloyd George opozarja na ukrepe angleške vlade ter pozivlje dominije, naj kolikor mogoče hitro pomnože svoje vojaške kontingente, ker se odločilnega boja mora udeležiti vse do zadnjega moža.

Dnevne beležke.

Ustanovna skupščina konsorcija slov. gledališča v Ljubljani se je vršila ob polni udeležbi konsortistov. V imenu pripravljalnega odbora je pozdravil navzoče gosp. dr. Kramar, ki je povedal, da je doslej 125 konsortistov podpisalo 275.100 kron glavnice, tedaj je podpisanih 2751 deležev. Na skupščini je zastopanih 2110 deležev, kar zadošča za sklepčnost. — Gosp. župan dr. Tavčar je nato pozdravil zbor kot ljubljanski župan in izrazil svojo zadovoljnost nad sicer smelim ali kakor videti uspešnim načrtom. Dr. Kramar je nato v daljšem govoru obrazil zgodovino slov. gledališča v Ljubljani od prvih dni do danes. — Gosp. dr. Vidler Camkar je poročal o pripravljalnem delu artističnega pripravljalnega odseka. Gledališče je kulturni zavod, ki kliče v usodnih časih ljudstvo na plan, ki daje pogum. Kaj bo naše gledališče. Kaj naj se goji? V prvi vrsti drama, in če mogoče opera. Opereta bi prišla le iz gimnotnih ozirnov v poštev. Artistični svet se naj ustanovi, ki bo stal ravnateljstvu ob strani. Poročilo se je odobrilo. — Dr. Krsnik je poročal o delu finančnega odseka. Prebere konsorcijsko pogodbo. Dr. Jez poroča, da je za zbiranje glavnice čas zelo ugoden in se bo prav znatno kapital pomnožil. — Konsorcijska pogodba se odobri. — V upravni odbor se izvolijo: za predsednika veletržca Lilega, v odbor pa gg. A. Šarabona, Medena, dr. Kersnik, dr. Odžmana, A. Praprotnika, Ant. Kralja, dr. Jure Adlešiča, prof. Grafenauerja, Fran. Glovčkarja, Ivan Jelačina in fin. svet. Jer. Ant. Kristana, Ivana Zormanja, dr. Kramarja, mana. — V imenu Dramatičnega društva na Jesenicah je pozdravil gosp. Špicar skupščinarje ter priporočal, da se ustvari dober igralski marščaj. — Po skupščini se je upravni svet konstituiral in izvolilo pet članov v ravnateljstvo.

Na naslov 1. magistrata! Pred kratkim je bila čitati prošnja, da bi se končno že enkrat zopet otvorila mestna kopel. Upravičena prošnja! Kajti če kdo, in a gotovo delavski sloj, tehten vzrok po tej zahtevi, kojo naj bi p. n. zdravniški krogi blagohotno podpirali. Vode je res mnogo, toda za „Pasji brod“ — pa ob tem času — se ne moremo vneti, ker je za izmučenega delavca predaleč in voda premrzla. Tovarniški delavec potrebuje zbog svojega omejenega časa kopalnico v bližini in vodo gorko, ako se hoče otresti tovarniške umazanosti in prahu. Mrzla voda je dobra bolj za „mačka“, tega pa pri nas ni. — Ne zahtevamo mila, ker vemo, da je predrago, tudi, če potrebno, naj se cena zviša primerno, samo da bo gorka voda, to bi prosili, in čim prej! Če smo se že morali odreči pošteni hrani, vsaki pijači in vsakemu razvedrilu, ne odtegnite nam — prosimo — vsaj snage! — Da pa ne bo gnječe, naj se določijo ure za ključno delavske sloje. Prosimo! — Delavec. (Op. ured.: Izvršujejo se poprave, upamo, da se končno uredi kopališče.)

Vojaška pritoževalna pravica. Vojno ministrstvo je ravnokar izdalo odlok, s katerim se razpravlja o pritoževalni pravici moštva in o vojaškem redu za c. in kr. armado, kjer bodo gotovo ta odlok sprejeli z zadovoljstvom na znanje. Jasno in razločno se razglašajo pravice vojaških oseb do utemeljenih pritožb in tudi ondi, kjer se obrača proti neosnovanim in v svoji obliki nedopustnim pritožbam.

— **Iz Trbovelj.** Umrli je tu posestnik in rudniški poduradnik Alojzij Božič. Bil je tudi načelnik kmečkodelavske posojilnice. Pokojnik je hiral že več let na žledeni bolezn.

— **Pristava za otroke.** Socialnodemokratsko društvo »Kinderfreunde« je dobilo od države za 50 let v najem državno posestvo Finsterleiten v Dunajskem gozdu. Posestvo meri 25 ha travnikov, njiv in gozda. Najemnina znaša letno 600 K za zemljišča in 80 K za poslopje ter se vseh 50 let ne bo povišala. Društvo ima na posestvu tudi gradbeno pravico. Tu bodo sedaj osnovali letni dom za slabotne — a ne še bolne — dunajske delavske otroke s popolnim lastnim gospodarstvom. Skozi celo leto bo na posestvu po 100 otrok, vsak po 2 meseca; razen tega bodo za poletne mesece priredili počitniško naselbino, v katero bodo sprejeli v dveh skupinah 1000 otrok, vsako skupino (500 otrok) za 6 tednov. Vsako leto bi se torej okrepčalo na pristavi 1600 otrok. Za enkrat si mislijo pomagati kar s šotori po zgledu stezosledcev; ob demobilizaciji upajo dobiti postelje in posteljinine, kuhinjsko orodje in podobno. Stroške za vzdrževanje doma, zgradbe in nabave nameravajo pokriti z uvedbo »otroškega vinarja«; to se pravi vsak organizirani delavec bo plačeval 1 vinar od vsake krone svoje plače v ta namen. Na ta način si je tudi delavstvo v Triestingstalu pomagalo in kupilo posestvo Herbsthof pri Rohrbachu za 57.000 K, kjer je uredilo pristavo za otroke.

— **Stavka v Donavicu na Štajrskem.** V noči od 29. na 30. marca je v tovarni Donavic izbruhnila stavka radi pomanjkanja živil. Vrše se pogajanja. Tovarna je zastražena z vojaštvom.

— **Kilogram majarona 145 kron!** Na Dunaju so prišli na severnem kolodvoru Matija Gergeslitsa, ravno, ko je hotel prevzeti vrečo s 47 kg majarona, katerega je mislil prodajati na Dunaju kot ogrsko blago. Ta majaron je kupil v Bisenzu od tvrde Leopolda Sommerja, in sicer je dal za kg 145 kron. Ves majaron je stal torej neverjetno mnogo — 6815 kron. Matija Gergeslitsa so oddali deželnemu sodišču, proti omenjeni oduhuški tvrki pa uvedli sodno postopanje zaradi oduhuštva in navijanja cen.

— **Draginjska podpora državnih nameščencev,** ki jo dobe 1. majnika enako kakor meseca novembra lanskega leta, bo znašala za poduradnike, sluga, aspirante, volonterje, diurniste in za železniške oficijantke, manipulantke in delavke prvega razreda (samske) 180 K, drugega razreda (poročene) 230 K, tretjega razreda (z enim ali dvema otrokoma) 280 K, četrtega razreda (s tremi ali štirimi otroki) 330 K, petega razreda (z več kot štirimi otroki) 380 K. Za uradništvo: v desetem činovnem razredu 180, 260, 350, 440, 530 K; v devetem činovnem razredu 250, 320, 410, 500, 590 K; v osmem razredu: 300, 380, 470, 560, 650 K; v sedmem razredu: 350, 470, 560, 650, 740; v šestem razredu: 370, 570, 680, 700, 900 K.

— **V znamenju narodne sloge!** »Dan«, klerikalni list iz Splita, prinaša v svoji zadnji številki naslednjo vest: »Matica Slovenska«: Ovih su dana strigle dvije knjige, koje izdava Matica Slovenska. Za danas moramo konstatirati, kao žalosnu činjenicu, da su ove dvije publikacije potekle iz pera najizrazitijeg muškog i ženskog predstavnika socijalističke i framasunške struje kod Slovena: Etbin Kristana i Zofke Kveder-Demetrovič. Ove su prve dvije knjige, koje je Slovenska Matica publicirala poslje progovstva i novog ustroja. Lep početak! — K tej notici ni treba komentara.

— **Mestna zastavljalnica ljubljanska** naznanja p. n. občinstvu, da bo dne 11. t. m. redna mesečna dražba v mesecu avgustu 1917 zastavljenih dragocenosti in efektov (blaga, perila, strojev, koles itd.) od 3. do 6. ure popoldne v uradnih prostorih, Prečna ulica št. 2. Posebno se opozarja, da na dan dražbe ni mogoča rešitev ali obnovitev zapadlih predmetov, temveč le najkasneje zadnji uradni dan za stranke pred dražbo.

— **Cene za les.** V svetovni zgodovini ni zaznamovati slučaja tako visokih svetovnih lesnih cen kakor ravno sedaj. Na svetovnoznanih lesnih trgih v Meinungu, v Monakovem in v Stuttgartu na Nemškem sploh ni bilo nobenih stalnih lesnih cen. Tudi pri nas v Avstriji so cene za les dosegle višino, ki se nam zdi nemogoča. Za otesani ali oglato žagani les (smreka, bor, jelka) so plačevali po 110 do 120 K, za bukov in hrastov les pa 280 do 300 K. Povpraševanje je skrajno živahno.

— **Cene za papirnato blago.** Za papirnato blago so razpisane po trgovinah neverjetne oduške cene. Hlače stanejo 120 kron, cela obleka do 300 kron in še več, predpasnike za gospodinje cenijo na 12.90 kron. Blago je seveda prav malo vredno, okorno in se mora varovati pred mokroto. Kljub temu onemogoča brezvestni

oderuh navadnemu smrtniku, da bi si preskrbel ta »nadomestek«.

— **Pomoč Ogrske Avstriji.** Dunaj, 2. Pri današnjem ministrskem svetu pod cesarjevim predsedstvom gre za to, da zagotove prehrano za april, maj in junij. Ker bo na cesarjevo željo vojaštvo z največjo strogostjo izvedlo rekvizicije, bo lahko Ogrska oddala Avstriji gotove zaloge. Vsak mesec bodo budimpeštanski mlini izvozili v Avstrijo 20 do 40 vagonov moke. Tudi dovoz živine nameravajo zvišati.

— **Prodaja avstrijskih ladij.** »Oesterr. Schifahrtzeitung« poroča, da bo zopet prodanih 22 avstrijskih trgovskih ladij, zasidranih v španskih lukah s 77.618 bruto-tonami.

Iz stranke.

Shod na Vleču se vrši v nedeljo ob 4. pop. v gostilni »Amerika«. Vsi sodrugi in sodružice tega okraja so vabljene, da se tega shoda številno udeležijo.

— **Iz stranke.** Vsi zaupniki strok. polit. gospodarskih in izobraževalnih organizacij so vabljeni na zaupno konferenco, ki se bo vršila v nedeljo, 7. t. m. ob 10. dopoldne v društvenih prostorih Selenburgova ulica 6, II. nadstr. Ker je dnevni red zelo važen naj nihče ne manjka.

Vojna.

Dunaj 3. aprila. (K. u.) Uradno se razglašajo: V dolini Adiže smo zavrtili italijanske izvidne oddelke. — Šef generalnega štaba.

Berlin 3. marca. Wolffov urad poroča iz glavnega stana: Od časa do časa živahen topovski ogenj pri Lensu. Na bojni črti je bilo bojno delovanje po dnevu omejeno na artiljerijski ogenj in izvidno delovanje. Ponočni sunek angleških kompanij pri Ayette smo s protisunkom odbili. Proti večeru je sovražnik z močnimi oddelki napadel ob potoku Luce; bil je zavrtnjen s težkimi izgubami. Z nenadejanim napadom smo iztrgali sovražniku neko višino južnozapadno Moreuila. Francoska artiljerija nadaljuje obstreljevanje Laona. Pred Verdunom in v srednjih Vogezih živahen topovski ogenj. Pri Mirzbachu smo v uspešnem sunku ujeli znatno število Francozov. Z ostalih bojišč nič novega. — Ludendorff

Berlin 3. aprila. (Uradno.) Deli naših pomorskih čet so se danes zjutraj prekoračili z velikimi težavami z letom in minami pokrit zaliv, izkrcali v Hangö na južnem Finskem. Izkrane čete so del pomožne ekspedicije za osvoboditev Finske.

Zadnje vesti.

Vojni ujetniki se v kratkem vrnejo.

Dunaj, 3. marca. Vojno ministrstvo razglašajo, da so njega zastopniki dne 17. marca odpotovali v Kijev, da z ukrajinsko vlado glede vrnitve naših vojnih ujetnikov vse potrebno ukrenejo. Drugo odposlanstvo se je v isti zadevi podalo v Rusijo.

Poslaništva entente se vrnejo v Rusijo.

Moskva, 3. marca. (Agentura.) Včeraj so iz Finske in Petrograda dospeli v Moskvo francoski poslanik Noulens, italijanski poslanik Della Torre in srbski poslanik Spalajković. Na vprašanje o stališču entente je odgovoril Noulens: Odgovor naj vam bo dejstvo, da smo se vrnili v Rusijo. Ne nameravamo Rusijo zopet zapustiti, vsaj v sedanjih okolištinah ne.

Prehrana Avstrije in Ogrske.

Dunaj, 3. marca. Pododbor odseka za ljudsko prehrano je v današnji seji izrečno ugotovil kričečo neenakost glede prehrane na Ogrskem in v Avstriji ter sklenil, pozvati vlado, naj z vseni silami deluje na to, da se prehrana v obeh državah enakomerno uredi.

Kongres norveških socialistov.

Kristijanija, 3. aprila. Pri današnjem glavnem glasovanju na kongresu norveških socialističnih strank je zmagala dosedanja levičarska manjšinska skupina s 158 glasovi proti 126 glasovom. Dosedanje vodstvo stranke je vsled tega odstopilo.

Za murmansko železnico.

Londan, 3. marca. (Reuter.) »Times« poročajo iz Petrograda, da Finska bela garda prodira sedaj proti Kemu ob zapadnem obrežju Blega morja, da zasede severno železnico. Nova nevarnost je ustvarila koalicijo med krajevnimi

oblastni sovjeta, ter med angleškimi in francoskimi oblastmi, da zasedejo murmansko železnico. Ko je Trocki slišal o nevarnosti, ki preti železnici vsled uspeha Nemcev in bele garde, je takoj ukazal, da se store potrebni koraki za obrambo. Ruske vojaške oblasti v murmanskem ozemlju so se sporazumele z angleškimi in francoskimi zastopniki.

Cehi protestirajo proti govoru grofa Černina.

Dunaj, 3. aprila. Predsedstvo »Češkega Svaza« je pisalo dr. Bärenreitherju pismo, v katerem pravi med drugim: Če je povabil grof Černin odposlanstvo dunajskega občinskega sveta za včerajšnji govor, že v petek, je bilo faktično tudi mogoče, pozvati vnanji odsek avstrijske delegacije včeraj ali danes, kjer naj bi bil grof Černin govoril in poročal. Da se to ni zgodilo, za to je odgovorna vaša ekscelenca pred vso javnostjo, mi pa protestiramo odločno, da je bila parlamentarna tribuna tako zapostavljena, za kar je odgovoren gospod minister in vaša ekscelenca. Vprašamo pa, kako morete zagovarjati tako ravnanje in ste-li pripravljeni, sklicati odbor, da nadaljuje svoje delovanje. — Predsednik »Češkega Svaza« posl. Stanek in podpredsednik Tusar sta bila danes pri min. predsedniku Seidlerju in sta protestirala v imenu predsedstva »Češkega Svaza« proti obliki in vsebini Černinovega govora. Pred vsem sta poudarjala, da si je izbral minister odposlanstvo, ki po svoji sestavi nikakor ne more biti kompetentno. Obžalovanja vredno je, da minister Černin ni poročal in obvestil o treh mirovniških sklenitvah legitimnih zastopnikov avstrijskih narodov, saj je vendar pred nedavnim časom še vsemu svetu tako moderno govoril. Zastopniki »Češkega Svaza« izjavljajo, da ima Černin pravico izrekat svoje nezadovoljstvo s češko politiko, to pa le na takem mestu, da mu morejo tudi odgovorjati. Grof Černin prihaja v trenutku, ko pripravlja min. predsednik reformno ustavo, z najtežjimi obtožbami proti češkemu narodu in njegovi delegaciji. Način, v katerem prihaja, je le znamenje za nove notranje boje. Kadarkoli je šlo za izpolnitev čeških zahtev, vedno je zavzel mal Černin stališče, da se kot vnanji minister ne more utikati v notranje avstrijske zadeve. Sedaj pa ko se pripravlja napad na češki narod, se na svoje vnanje ministrstvo ne ozira, temveč vihti preko avstrijske vlade svoji pretilni meč proti češkemu narodu. Češki delegatje so zahtevali, da vlada takoj skliče delegacije, da bo možno odgovoriti grofu Černinu, kar mu gre. Min. predsednik je vzel na znanje izjavo čeških zastopnikov in je šel nato k cesarju.

Obstreljevanje Pariza.

Bern, 3. aprila. »Secolo« poroča iz Pariza: Obstreljevanje Pariza iz dalekstrelnih topov postaja sedaj vedno huje. Izstrelki padajo sedaj v mesto v vedno manjših presledkih 4 do 8 minut.

Berlin, 3. aprila. Glasom brezzične brzogajke iz Madrida, zapuščajo v Parizu akreditirani poslaniški francosko glavno mesto ter se preselijo v Tours in Orleans.

Shod neodvisnih socialnih demokratov v Monakovem.

Monakovo, 2. aprila. »München-Augsburger Abendzeitung« poroča, da so sklicali neodvisni socialni demokrati v torek shod v Monakovem, katerega so se imeli udeležiti le pripadniki te stranke. Shoda se je udeležil tudi strankin načelnik, odvetnik Haase. Okolo pol 10. ure je prišel na shod policijski komisar z nekaj agenti in izjavil: »Po ukazu generalnega poveljstva moram poizvedeti, če niso navzoči na shodu tuji ali vojaški.« Nato so se morali vsi legitimirati, navesti svoje poklice, svoja bivališča in vojaške odnose. Nekega Ogra so odvedli v ječo.

Aprovizacija.

Krušne komisije bodo uradovale v petek, dne 5. aprila od 8. do 1. ure popoldne. Izdajale se bodo izkaznice za sladkor.

Sladkor na izkaznico št. 46, se dobi v trgovini gosp. Janko Predoviča, Poljanska cesta št. 73.

Čevlji z lesenimi podplati za posle, se bodo oddajali v petek, dne 5. t. m. popoldne na Poljanski cesti št. 15/1.

Za nakup mesa pripravite drobiž! Pri oddaji mesa v cerkvi sv. Jožefa in na Poljanski cesti št. 15 ne gre prodaja pravilno in pravočasno izpod rok, ker stranke ne pripravijo drobiža in hodi po blago le z nemenjanjem in debelim denarjem. Opozarjamo, da se to ne sme več vršiti. Ker hočemo odpraviti vsak nered in

zamudo, zahtevamo, da pripravijo stranke drobiž. Kdor se ne bo po tej naši zahtevi ravnal, ne bo dobil mesa.

Razno.

* Znatna ustanova. Bančni ravnatelj Wallenberg je 20 milijonov, polovico svojega imetja, daroval za ustanovo v dobrodelne in koristne svrhe.

* Konjski tatje na Dunaju. »Delnické Listy« pišejo: Že nekoliko dni se klati po Dunaju tolpa neznanih storilcev, kateri so se specialisirali na tatvine vozov in s konji. Če ostane kje na cesti kak voz brez nadzorstva, že skoči nanj zločinec, ki je napreži in že gremo.

* Pred dunajskim divizijskim sodiščem je stal te dni trgovec Ferdinand Weber, obtožen golufije in prestopka o prodaji jestvin. Prodajal je takozvani »nadomestek olja (Ölersatz)« — liter po 11 K — v katerem je bilo 98 odstotkov vode, ostala dva odstotka sta pa bila nevredno barvilo, s katerim je bila voda rumeno pobarvana, da izgleda kot olje. Vojaški državni pravnik je rekel k obtoženci: »Torej ste prodajali liter vode za 11 K? Toliko za navadno vodo tudi v vojni ne smete zahtevati!« Obtoženec je skomiznil z rameni. Sodišče mu je prisodilo pet mesecev ječe.

* Leopold Hilsner pomiloščen. Po osemnajstletni ječi je prišel na Veliko noč na prsto Leopold Hilsner, ki ga je cesar pomilošstil. Dne 14. novembra 1900 je bil čevljarski pomočnik Hilsner iz Polne na Češkem po 16 dnevni obravnavi pred poroto v Pinku radi umora kočarjeve nčere Neže Hruža in dekle Marije Klime spoznan krivim in nato obsojen na smrt. Mali judovski proletarec je bil žrtev praznovanja, da židje rabijo kri kristjanov za ritualne namene. Hilsner je bil potem pomiloščen v dosmrtno ječo. Predsednik takratne porote je zaklical zagovorniku: »Nedolžni je bil obsojen!« Hilsnerja so sedaj postavili pred naborno komisijo.

Izdajatelj in odgovorni urednik:

Josip Petejan.

Tisk »Učiteljske tiskarne« v Ljubljani.

MOJZES ALI DARVIN?

SOLSKO VPRAŠANJE

SPISAL DR. A. DODEL

CENA 70 VINARJEV

DOBI SE V ZALOŽBI »NAPREJA«

::: V LJUBLJANI :::

Hlapca
in vajenca
sprejme takoj
Učiteljska tiskarna.

Konsumno društvo
za Ljubljano in okolico

r. z. z. o. z.

v Ljubljani.

Pisarna: Ljubljana-Siška, Kolodvorska ul. 56.

Osrednje skladišče: Kolodvorska ulica 56.

Prodajalne:

1. Ljubljana-Siška, Kolodvorska ulica 56.
2. " Sodne ulice 4.
3. " Krakovski nasip 10.
4. " Udmat, Bohoričeva ulica 12.
5. Vič-Glince, Tržaška cesta.
6. Vič-Rožna dolina 165.
7. Tržič na Gorenjskem.
8. Sava (okr. Jesenice) na Gorenjskem.
9. Jesenice na Gorenjskem.
10. Koroška Bela-Javornik.

Prodaja se le članom.

Pristopnina 1 K.

Delež 40 K.

V letu 1916-17 (od 1. julija 1916 do 30. junija 1917) se je oddalo blaga med zadrušnike za 2.000.000 kron.

Zadrušnikov (30. jun. 1917): 2500 rodbin.

Družbeno premoženje 1. junija 1917:

Rezervni zaklad K	20.400.
Dispozicijski	K 11.750.
Bojniški	K 15.000.
Pogrebni	K 1.000.
Penzijski	K 6.000.
Deležni	K 60.000.

Roman

RIM ali MATI

dobi v dar

vsak zaupnik, ki pridobi »Napreju« deset novih naročnikov.

Največja slovenska hranilnica!

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA
Ljubljana, Prešernova ulica št. 3.

je imela vlog koncem leta 1917	K 66.800.000.—
hipotečnih in občinskih posojil	„ 27.000.000.—
rezervnega zaklada	„ 2.000.000.—

Sprejema vloge vsak delavnik in jih obrestuje najvišje po

4%

večje in restalne vloge pa po dogovoru.

Hranilnica je pupilarno varna in stoji pod kontrolo

c. kr. deželne vlade.

Za varčevanje ima vpeljane lične domače hranilnike.

Posoja na zemljišča in poslopja na Kranjskem proti 5%, izven Kranjske pa proti 5¼% obrestim in proti najmanj 1% oziroma ¾% odplačevanju na dolg.

V podpiranje trgovcev in obrtnikov ima ustanovljeno **Kreditno društvo.**